

DE NOORD-BRABANDER

Staan- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS. DREIJS

Van de Stad. f 12.

Frans per post. 14.

(Verschijnt)

driemaal in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaterdag.)

DIETRE WERCH QUID VETAT?

HORATIUS.

ADVERTENTIE

15 cents de regel

behalve 35 cents regel

ITALIË

De onzekerheid omtrent het lot der Italiaansche uitgewekenen, die onlangs in Calabrie eene landing gedaan hebben en gevangen genomen zijn, en waaromfrent door de dagbladen de meest uiteenloopende gissingen gemaakt zijn, is thans opgeheven door het volgende bericht van het Napelsche regeringstribunaal van den 1. dezer:

Het tweede vonnis van den kriegsrud, te Cosenza zitting houdende, is den 24. july in den vroegen morgen uitgesproken. In dit vonnis zijn begrepen de personen, uitmakende de beide der vreemde uitgewekenen, die den 16. july in Calabrie ontvoerd zijn. Zeventien hunner zijn ter dood veroordeeld. De koning heeft bevolen dat het vonnis zou worden ten uitvoer gelegd aan de aanvoerders en aan degenen, die het meest tot den opstand aangeset hadden. Dientengevolge zijn negen hunner den 25. doorgeschoten, waaronder zich de beide zonen van den Oostenrijkschen vlootvoogd Bandiera bevinden.

De koning van Beieren, die uit Sicilie reeds te Napels teruggekeerd was, werd den 2. dezer te Rome verwacht.

RUSLAND

De Russische gezant de heer von Titoff heeft onlangs aan de Porte eene nota ingediend, waarin hij haar op zeer ontrouwe toon beschuldigt van de Kaukasiers in hunne vijandige gezindheid jegens Rusland te versterken en hun daardoor in de hand te werken, dat zij, ofschoon de wegen langs welke de harnswoners zich steeds meenen te behouden van den strijd verlaten, schaffen zeer goed kennende, zulke toehoeven allerlei wijze trachtte te beletten. Voor het geval dat de Porte in deze handelwijze volhardde, werd de gezant met ernstige maatregelen van Rusland bedreigd hebben.

TURKIË

In de hoofdstad is het gerucht in omloop, dat de reis van keizer Nikolaas ten doel had, de verdeling van het Turksche rijk onder de vijf grote mogendheden. Onnodig zal het zijn te zeggen, dat daaraan volstrekt geen geloof wordt gegeven. Men heeft te Pera eene bande valsche munten gearresteerd; het onderzoek wordt voortgezet, en dagelijks werden medeplichtigen aangehouden.

Opzient de in ons vorig nummer vermeldte vervolgingen der christenen te Mossul, leest men in lieven uit Constantinopel van den 24. july het volgende:

Registreersche berichten uit Mossul bevestigen hetgeen men hier tot ons toe slechts bij geruchte wist. De Dominikaer monniken hadden aldaar voor eenigen tijd een huis gekocht, met het doel om het klooster te vergroeten. Dit oude huis was afgebroken, en mede waren de nieuwe gebouwen afgebroken, toen op den 25sten junij de inwoners van de stad, die reeds sedert eenigen tijd getracht hadden den opbouw te verhinderen, zich in het

huis van den kadi verzeilden en ten laatste besloten, om het door de Dominikaer monniken opgerigte gebouw te vernielen. Terstond wafende zich de volkomenigte met schoppen en houweelen, drong in het klooster binnen, mishandelde de geestelijken en bracht eenigen hanner wonden toe. De graaf Sartiges, die, gelijk men weet, niet eene buitengewone zending naar Perzie afgezonden is, en die, derwaarts op reis zijnde, zich juist te Mossul bevond, werd, toen hij beniddeleut verschen beiden kwam, op gelijke wijze mishandeld. Ook de tusschenkomst van Scherif Pacha was vruchteloos; het nieuwe gebouw werd tot op den grond vernield, kerk en klooster geplunderd, het heilige vaatwerk weggeroofd, en de gramenlijke christenen konden een algemeen bloedbad slechts ontgaan door in het gebouw van het Fransche konsulaat te vlugten. De heer Bourqueney heeft, op het bericht hiervan, als naar gewoonte, verdoening verlangd, die ook werd toegezegd en, naar gewoonte, in de afzetting van den kadi en het straffen van eenige schuldigen bestaan zal. Hoe veel echter dergelijke voldoeningen uitwerken, is in den laatsten tijd uit herhaalde voorvallen van dien aard gebleken. De heer de Bourqueney vordert intusschen dat de daders gestraft, de belhamels naar Constantinopel gebracht, en het gebouw op kosten der te Mossul woonachtige Mahomedanen, of van de Porte, hersteld zal worden.

Naar aanleiding van opgemaakte briefwisseling zou men dus de bewering van het Journal de Constantinopel, welke wij in ons vorig nummer mededeelden, althoof die zaak bereids tot wederzijdsch genoege was geschikt, minst genomen als voorbarig moeten beschouwen.

GRIEKENLAND

Nog altijd kosten de verkiezingen van gedeputeerden menschenlevens. In zekere plaats der eparchie Korinthe, werd bij deze gelegenheid de dimaroh (burgemeester) gedood en zeven burgers gewond. Te Charisto op Negroponte verbrandde men de kistjes, waarin de stembiljetten bewaard werden, en met deze werd een gedeelte der kerk een vlammen. De burgers moesten de kerk verlaten, en de brandweer, die zij de nacht verrijsteld hadden, door week zijn. De verdelingen van ons garnizoen vertrokken, om op verschillende plaatsen voor de handhaving der wet, tijdens de verkiezingen te waken. Het werd echter overaanzien ons garnizoen nog meer aangetrokken, daar wij zeven waarschijnlijk eestling stormachtige verkiezingen kunnen te gemost zien. Onder deze omstandigheden is de aanwezigheid van een aantal oorlogschepen in de haven van Piraeus voor verhoop van Athene hemelsgesond. Onder de daar voor anker liggende schepen, bevinden zich ook twee Turksche vaartuigen, en deze dag liep de nieuwe Pruisische korvet binnen. (Augs. Allg. Zeit.)

De laatste berichten uit Perzie tot den 25. junij houden in, dat de generaal Sentmana eenige dagen

te voren, aan het hoofd van een vijftigtal manschappen, te Tabago is geland, om eenen opstand tegen den president der republiek, van Santa Anna, te doen ontstaan. Hij is echter met zijne volgelingen dadelijk gevat, en op last van den president doodgeschoten en onthoofd, waarna men zijn hoofd in olie heeft gekookt en in eene kooi op eene openbare plaats tot ieders afschrik opgehangen. Aan veertig volgelingen van Sentmana wachtte een gelijk lot. Men maakte de knopen gereed, waarin ook hunne hoofden zouden worden ten toon gesteld. Onder die volgelingen bevonden zich 16 Franschen, hetgeen aan sommige Parijsche bladen aanleiding geeft tot hevige vertoogen tegen Santa Anna, over wiens hooggaande barbaarsheid Frankrijk, zoo als zij beweren, eene geduchte wraak behoort te nemen.

DUITSCHLAND

Op dit oogenblik bevindt zich te Berlijn Charles Lucien Bonaparte, prins van Canino, zoon van eenen broeder des keizers. Hij moet verwonderlijk op zijnen grooten oom gelijken.

— Te Weenen is op den Donau eene pont, op welke zich 26 pioniers bevonden, tegen de paffen eener brug gestoot en gezonken. Door den hooggen waterstand en den sterken stroom, konden niet allen den oever bereiken, en zijn tien dier ongelukkigen, waaronder een kapitein daarbij omgekomen.

— Te Ulm zijn er tusschen de verkleiden, die aan de vestingwerken arbeiden, oneenigheden voorgevallen. Eene heugberg, waar de twist begonnen was, is daarbij geheel en al vernield. De politie is tusschenbide gekomen en thans is de rust hersteld. De destructie tegen den gewezen burgemeester Tschoch, waarmede de kamer-gezigteraad van de venleven belast was, is zoo gediende, dat daar de aangeklaagde, na eenen langdurigen medelijks bekentenis heeft afgelegd, en waagens een medeplichtige kan, onder de Tschoch tracht dat gevoel van onverschilligheid, hetwelk hij van den eersten begiine af heeft getoond, te bewaren, en schijnt voorgenomen te hebben alle gevoel van benouw te onderdrukken.

— De vreeselijke en aanhoudende stormen, en daarmede gepaard gaande overstromingen, welke in het laatst der vorige en den aanvang dezer maand, de stad Schwett aan de Weichsel in Pruisen, zoo zeer geteisterd hebben, waren den 4. dezer eenigenmate bedrupt, maar de schade, waardoore dat stroom en zijne onstreken veroorzaakt, is onopzichten.

— zooged als een staaltje van verdreven vrees van den koning van Pruisen dat hij vrij belaghe verhoort men het volgende: In een stadje in pruisen (Flatow), trekt de lieve schoolje onder aanvoering der gansche uit, om den koning moorder in effigie doodgeschieten!

Tot dit einde wordt eene pop zamen gemaakt de knapen schieten tot dat de lappen van de knapen kogels doorboord zijn. Eene voortreffelijke wijze om op de joudige gemoederen te werken!

ZWITSERLAND

Een brief uit Genève deelt de volgende bijzonderheden mede omtrent de bestijging van den Montblanc, die door de heeren Bravais en Martins is ondernomen geworden.

» De reis had den 21 juli, wegens met de gidsen ontstane geschillen, niet kunnen geschieden. Zij zoude anders op dien dag ongetwijfeld gelukt zijn; den 27 en 28 was de weersgesteldheid allergunstigst. De opstijging werd nu den 2 augustus ondernomen. De geleerde pelgrims overnachtten te Grands-Mulets. Eene andere karavaan, uit 3 jonge Engelschen en een bedaagd Hanoveraan bestaande, was hen voorgedaan.

» Den 3. aug. begaf zich laatstgemeld reisgezelschap het eerst op weg; ter halver wege tusschen Grands-Mulets en den top gekomen, deed vermoeijenis en vrees voor het ongunstige weder hen terugkeeren. De bediende van den Hanoveraan overreedde de twee gidsen, hunnen weg te vervolgen; zij bereikten den top, alwaar zij slechts tien minuten bleven, verschrikt geworden zijnde door eene dikke wolk die beneden hunne voeten zweefde. De afstijging was gevaarlijk; de wolk smolt weg in eene sneeuwvlaag van 40 centimètres dikte. Indien niet de geleerden en de reizigers waren teruggekeerd, liepen zij gevaar allen om te komen. Zij kwamen in Chamounix terug; de geleerden lieten hunne tent opgeslagen te Grands-Mulets staan.

ENGELAND

— Deze dagen is te Londen eene Indiaansche familie, 14 koppen sterk, aangekomen, welke volkastam aan den boven-Missouri, nabij de rotsgebergten is gevestigd. Hun opperhoofd heet de *Witte Wolk*. Zij worden in de Egyptische zaal van Pikkadilly als curiositeit aan het publiek vertoond. Na een kort verblijf te Londen zullen deze roodhuiden, die tot het schonste ras van Indianen behooren, zich op het vaste land gaan ten toon stellen.

— Men is er op bedacht geweest, om op de spoorwegen het aangename met het nuttige te verbinden. Een ingenieur is op de gedachte gekomen, om instrumentaal muziek bij de lokomotieven aan te brengen, hetwelk gedeeltelijk door stoom in gang gebragt wordt. Men heeft reeds eene lokomotief, die twaalf muziekstukken speelt. Het *God save the Queen*, dat langzaam moet voorgedragen worden, wordt doorgaans bij het vertrek en de aankomst gespeeld.

— Men is tegenwoordig ernstig bedacht op het aankomen van lama's uit Peru, die voor den landbouw eene nieuwe bron van welvaart opleveren kunnen. Deze dieren schijnen dit klimaat vrij wel te zullen verdragen. Gelukt deze onderneming, dat zeer waarschijnlijk is, dan mag zij als eene aanwinst voor geheel Europa beschouwd worden.

— Het ministeriele dagblad de *Standard*, hetwelk had voorgegeven dat de Engelsche regering had afgezien van haar besluit om aan Frankrijk voltoeying te vragen voor den hoon den heer Pritchard aangedaan, wordt daarover door de Londenschere pers hevig aangevallen. De *Sun* noemt het artikel van het tory blad *l'af*, de *Chronicle* bestempelt het met den naam van dom, en de *Times* noemt het zot. De andere bladen wil gelooven dat de *Standard* het besluit van de regering uitgedrukt heeft. De *Times* voert zelfs dat dit artikel aan het blad uit Parijs is toegezonden. Zeker is het, dat de door lord Palmerston in het hoogerhuis gehouden taal, in geenzins te meten verzoenend, toen van het ministeriele blad overeenkomt.

SPANJE

De terugkomst der ministers te Madrid heeft eene goede uitwerking gehad. De minister van voorzorg zijn versminderd en de arrestatie minder talrijk.

Het reisplan der koningin is thans bekend. Zij zal den 12 dezer van Brussel afreizen, den volgende dag te Tarragona vertoeven, zich den 14 veld zee naar Valence begeven en in die stad 5 verbliven. De 16 zal zij den 16 van Valence vertrekken en waarschijnlijk den 23 in de hoofdstad aankomen.

FRANKRIJK

Een dagblad beweert, dat Mademoiselle, zuster van den hertog van Bordeaux, een morganaatich-huwelijk heeft aangegaan met den zoon van den hertog de Blacas. Dit berigt wordt echter door de *Quotidienne* ten stelligste weersproken.

— In den avond van 7 dezer is te Marseille aangekomen de Egyptische stoomboot *Keschid*, aan boord hebbende de twee verwachte jonge Egyptische prinses, waarvan de een een zoon van Mehemmed-Ali, en de ander een zoon van Ibrahim Pacha is. Kanonschoten van het fort begroetten het vaartuig bij zijne aankomst. Zes en dertig jonge lieden uit de voornaamste Egyptische families vergezelden de prinses; zij zijn insgelijks door den onderkoning herwaarts gezonden, om hunne opvoeding in Frankrijk te genieten. Stephan-Kffendi is met het toezicht over deze belangwekkende kolonie belast. De jonge prinses zijn met de aan hunnen rang verschuldigde eerbewijzingen ontvangen.

— De tijdingen uit Marokko ademen vrede. Dit is depêches door het officieele dagblad bekendgemaakt, blijkt, dat de gouverneur van Larache volmagt van den keizer heeft gekregen om met Frankrijk te onderhandelen, en dat de prins van Joinville van zijne zijde, den heer de Nyon, konsulgemaal van Frankrijk te Tanger, tot hetzelfde einde gemagtigd had. Alle vijandelijkheden zijn geschorst. Men verzekert, dat de keizer bereid is, de vijand door Frankrijk en Spanje verlangde voldoening te geven.

— De *Globe* deelt eene gewichtige tijding mede: De Turksche vloot, die zich voor de kust van Syrië vertoond had, zoude naar het westen hebben koers gezet, en de kapitan-pacha, die haar kommandeert, zoude haar naar Tunis voeren, om aldaar eene landing te bewerkstelligen. Deze vloot bestaat uit zeven linesschepen en vier fregatten. Het ministerie, van deze bewegingen onderrigt, zou aan vier linesschepen per telegraaf hebben bevel gezonden voor Tunis te gaan kruisen, en er de Turksche vloot af te wachten. De instruktien van den admiraal luiden, om alle landing van troepen en in het algemeen iedere poging, die tegen onzen geallieerde, de Bey van Tunis zoude ondernomen worden, te keer te gaan. Mocht de kapitan-pacha weigeren, zich te verwijderen, dan heeft, zegt de *Globe*, onze admiraal bevel, hem onmiddellijk slag te leveren.

In een ministerieel dagblad vinden wij eene opheldering van dit plotseke vertrek van het eskader naar Tunis.

Volgens dat dagblad heeft de Turksche vloot gelijk men weet, zich bij de kust van Syrië vertoond. Daar heeft Kapitan-pacha al de lande aan zijn bevel doen komen, en zijne vloot naar Tunis konden geleiden, en welke de voor eene troepenlanding gunstige punten waren. Weinig tijds daarna was de vloot in die wateren verdwenen, en had zij naar het westen den steven geset.

De Porte keestert sedert lang het voorhemen, om den bey van Tunis af te zetten en deze onafhankelijke soevereiniteit door eene wezenlijk van de Porte afhankelijk pacha te vervangen. De Fransche regering daartegen, wil den tegenwoordigen bey van Tunis handhaven en met Turkije beletten zich op de grenzen van Afrika te vestigen.

Tot heden heeft de Porte haar voornemen nooit ten uitvoer te brengen: zou zij nu eindelijk

daartoe besluten zijn, en van de omstandigheden ondergeschillen met Marokko gebruik maken? (Univers.)

— Het dagblad *la Patrie* zegt, dat men, ten aanzien van de verzekering eene Egyptische vloot had ontworpen, houdend de Turkische vloot op de hoogte van Malta gezien was, haren koers naar de kust van Tunis rigtende.

— Men deelt ons eenen brief uit Londen mede, volgens welke de koninklijke admiraal Seymour binnen weinige dagen met het linie-schip de *Victory* van 90 stukken onder zeil zou gaan. Hij zou den heer Pritchard aan boord nemen, die in zijnen post zou worden hersteld; de koningin *Pompeii* zou wederom haren troon bestijgen; de te Taïti opgeworpen vestingwerken gesloopt, en het bestuur van het eiland op denzelfden voet als vóór de aankomst van den Franschen admiraal teruggebragt worden. De Fransche officieren zouden worden teruggevoerd, en de opperbevelhebber zich over het voorgevallene te Taïti te verantwoorden hebben.

De inhoud van dezen brief behoeft ongetwijfeld bevestiging. Men zal zich echter herinneren dat hij niet al de Engelsche bladen, deze dagen hebben aangekondigd, dat er een schip van 90 stukken naar Taïti werd afgezonden. (*la Patrie*.)

— Men kan zich niets tegenstrijdiger voorstellen, dan de berichten over de zaak van Marokko. Gisteren waren dezelve zoo vredelievend mogelijk, heden is dit geheel omgekeerd. De Spaansche dagbladen melden ons, dat de vijandelijkheden op de kust begonnen zijn, en dat men den 2 dezer de Kadix duidelijk het gebulder van het geschut hoorde. Is dit nu waar? of moet men dit op dezelfde plaats, als het berigt van den moord van den Engelschen konsul den heer Haij, hetwelk door dezelfde dagbladen wordt medegedeeld, als onwaarschijnlijk is? Het eenige dat men met eenige zekerheid vast kan stellen is, dat de vredelievende gezindheden van den keizer Abd-el-Rhaman niet oprecht zijn geweest, en dat het hem niet te doen is om tijd te winnen. Volgens eenen brief door een officier van het Fransche eskader, van den *Nouvelliste* van Marseille geschreven en gedateerd 2 augustus, was er order gegeven om ten twee ure namiddags, het vuur tegen Tanger te openen. Dit wordt door eene briefwisseling uit Tanger bevestigd, volgens welke het bombardement van die plaats, werkelijk den 2. begonnen was, de autoriteiten hadden overvuld een parlement aan den prins van Joinville gezonden, om het vuur te staken en hem eene depeche van den keizer over te brengen.

De wandelende jood. Men moet dat zijn, niet op de étiquette, noch de roman-feuilletons op de titel koopen. Een boekverkooper heeft voor den druk van den *wandelenden jood*, eene verbazingwekkende som (men spreekt van 110,000 frank) betaald. Het eerste deel van dien roman is verschenen, en de anderen hadden de drukpers bereikt en er is nu dan de schil overgenomen. De uitgeverige van Leipzig die het recht van uitgeverij heeft beruichten *wandelenden jood*, vóór dat Frankrijk het geluk had kon te bezitten, voor 10,000 frank verkregen heeft, is niet gelukkiger geweest. Duitsland heeft in het aangezien willen bijstaan. De standigste in die zaak is de boekverkooper G. Selig, die de bevestiging van 80,000 frank reuwig verkoopt heeft, en het gevaarlijke geluk van den *wandelenden jood* uitgegeven. (*Revue de Paris*.)

BRUSSEL

De kroonprins van Pruisen is den 12. te Brussel over Oatende naar Londen vertrokken. België heeft ook zijne afzage van de hand geset van dr. Pritchard. De berichten, afgezonden door den *Hare* van Caen, hebben geadviseerd bewijzen, dat de konsul van Taïti deelde

HET VERSLAG VAN DEN HEER THIERS, in zake van het wetontwerp over het middelbaar onderwijs in Frankrijk.

(Vervolg en slot van ons vorig Nummer.)

Volgens den heer Thiers behoort ieder kind, dat geboren wordt, aan twee autoriteiten te gelijk, aan den vader en aan den staat. . . waarom blijft hij daar staan? Ja, zonder twijfel, behoort het kind aan zijnen vader en aan den staat; maar het behoort ook aan de groote broederschap, die alle menschen vereenigt, en bovenal aan den heer aller zaken, aan God.

Dat de staat de neigingen aanmoedige die kunnen medewerken tot de nationale grootheid, dat gestrenge wettendiegenen straffen die misbruik maken van de vrijheid van onderwijs, gelijk zij zich waken op han die de vrijheid der drukpers misbruiken; en de staat zal gebruik maken van het regt, dat hij heeft, om voor zijn behoud te zorgen. Maar als hij het openbaar onderwijs tot eene lands bediening verheft, welke niemand dan van hem alleen verkrijgen kan, dan gaat hij verder dan het doel, en treedt in de regten eener magt, welke boven de zijne verheven is; hij stelt zich regter over de waarheid der leerstellingen; en middelerwijl hij dien ernstigen grooten strijd belemmert, die, volgens de beginselen van het liberalismus, alleen in staat is ons aan de menscheit eenen blijvendenden vooruitgang te verzekeren, om haar eens te leiden tot de zekere kennis der waarheid en aldus haar geluk te verzekeren, schendt hij in de oogen der Katholijken de godsdienstige vrijheid, met de uitoefening van een apostolaat te verhinderen, dat, op de woorden van den Christus steunende, zich tot nu toe heeft voortgezet.

En hoe is het mogelijk, dat de heer Thiers niet begrepen heeft, dat hij niet een bewijs tegen de vrijheid van onderwijs heeft aangevoerd, of het is regtstreeks toepasselijk op de vrijheid der pers? ook de drukpers, onder haar eerlijk en wettelijk gezigtspunt beschouwd, kan niet gelijk gesteld worden met eene industrie; gelijk de jeugd niet een voorwerp van handel is, dat aan de spekulatiën der onderwijzers kan worden overgeleverd, zoo is ook de massa der natie en haar geestvermogen niet een voorwerp van handel, dat aan de spekulatiën der schrijvers is prijs gegeven. Indien daaruit voortvloeit dat het onderwijs der jeugd eene ambtelijke bediening moet zijn, dan zal er niet nog meer regt uit volgen, dat de onderwijzing van alle menschen van elken leeftijd door middel der pers het insgelijks moet wezen.

De heer Thiers is bevreesd, dat het onderwijs der jeugd, indien het vrijgelaten wordt, burgers zal voortbrengen, die weinig liefde voeden voor de instellingen van hun land. Wat moet de heer Thiers niet vrezen van dat ongebreidel onderwijs, dat de jeugd door middel der drukpers aan de massa der volke overgemaakt wordt, en in de weinig geleterde families, die niet in staat zijn, om zelf te oordeelen, geheel verspreide en dikwerf aan 's lands instellingen vijandige opiniën indringt!

Indien het kind reeds aan den staat toebehoort als toekomstig burger, indien de staat, onder dat voorwendsel, daar hij regt heeft van te willen, dat men er eenen burger van vorme, die vervuld is van den geest zijner konstitutie, reeds gemagtigd is, om het onderwijs te verbieden aan wie hij goedvindt, dan ook zal de staat, die, evenzeer als hij nog meer regt, er belang bij heeft en willen heeft, dat men den geest van alle burgers van allen leeftijd niet verpeste, door middel der pers het regt hebben te verbieden, dat men tot het publiek spreekt door de pers. En desniettemin zou de pers

vrij blijven ondanks zulke bepaling, in den zin van den heer Thiers! En zie daar wat de partijgenoot van de duidelijkste woorden vormt!

En, indien wij nu onze aandacht vestigen op het voorstige onthaal, dat een gedeelte der Belgische liberale pers aan de opiniën van het Franck koninkrijk vernemen en van de meerderheid der katholieken van dat land noemens de vraag, die ons bezig houdt, heeft doen te beurt vallen; wat moeten wij dan denken, van de bedoelingen van ten minste sommigen onder liberalen? Wij laten ohlange, in een maandwerk, dat de klinkende woorden onzer konstitutie, over het onderwijs, behoefte hebben aan eene lange uitlegging. Zoude men die willen verdragen naar de beteekenis der leerstellingen van den heer Thiers die men zoo zeer prijst?

Bij gebrek aan goede redeneringen zoekt men in de geschiedenis van het verleden bewijzen, om aan te toonen, dat aan den staat de magt toekomt om door zijne middelen de opvoeding der jeugd te bepalen. Maar men vergete niet, dat de vrijheden, welke het liberalismus het meest behartigt, waartoe zouden wij dan getuigen?

Men verwijt de Katholijken onregtvaardiglijk dat zij teruggaan. Maar wat doet men ten hunnen opzichte? Indien het onderwijs voorheen niet vrij was, de drukpers of de eerediensten waren het ook niet. De drukpers en de eerediensten zijn vrij krachtens een nieuw beginsel; dat in de nieuwe wetgeving is ingevoerd; *vrij openbaring der denkbeelden*; dat beginsel heerscht in zaken van onderwijs zoo wel als in andere vrijheden; het is de vrijheid van onderwijs noodzakelijk en onvermijdelijk. Het is te weigeren, zoo als de meerderheid der Fransche kamers doet, dat is het beginsel van liberalismus verzaken.

Wij bidden de liberalen zoowal als de Katholijken hunne aandacht daarop te vestigen. (Journal historique et litter.) (Wat in het bovenstaande artikel gezegd wordt van de Belgische liberalen is ook op sommige protestanten van ons land toepasselijk. Ook hier vindt de heer Thiers bij sommigen bijval. Het zijn de zaken die den mond van vrijheid vol hebben, maar weigeren dezelve tot resultaten te brengen.)

MAROKKO.

De volgende bijzonderheden betreffende het Marokkaansche rijk zijn aan een Duitsch dagblad ontleend.

Spanje maakt zich sedert eenigen tijd tot eene expeditie tegen Marokko gereed, en niets zou gemakkelijker zijn dan dit rijk te veroveren, maar de invloed van Engeland en Frankrijk, die er het tegenwoordig hun overwigt in de Middellandsche zee niet door het opkomen eener mogendheid in gevaar gebragt worden, zal de gesontten wel zoeken te verhoeden. Gelukkig enkel de overtuiging der groote mogendheden nog de Porte staande houdt, zoo zal ook de sultan van Marokko niet aan zijne kracht, maar aan de bemiddeling der vrienden en bondgenooten van Spanje de voortdoring van zijn rijk te danken hebben. Dit schoone land, door de natuur tot een tuyn gemaakt, was de toevlugt van de Mooren, die in de 15de eeuw uit Spanje verdreven werden en op eenen hoogen trap van beschaving stonden. Geen spoor is daarvan meer over; het rijk is in alle opzichten diep gezonken. Van de 8 mill. inwoners des lands behooren meer dan 4 mill. tot den heerschenden stam der Mooren en Arabieren; de laatsten zijn gastrij en opregt; maar het verachtelijkste wat men van menschen zeggen kan, maakt het karakter der eersten uit. In hetzelfde land wonen meer dan 2 mill. Amazirchen, de echte afstammeligen der oudste bewoners van Noord-Afrika, meestal op de hoogten en hellingen der bergen, levende onder eenne eigene

die gedurende verscheidene jaren Brugge bewoond heeft, en die hetzelfde plotseling, op het einde van 1831 of in het begin van 1832, heeft verlaten, vergetende de rekeningen zijner schuldeischers te voldoen, en hun zijne nieuwe woonplaats te doen kennen. Men herinnert zich in de hoofdstad van West-Vlaanderen nog de verlezende valse kuiten, waarmede de heer Pritchard zijne leenen versierde, wanneer hij voor de revolutie de hals van den gouverneur (den heer F. de Baillet) bijwoonde, en met welk eene menigte spelden de jonge Heden dezelve opschikten.

NEDERLAND

BUSCH. Men verueemt uit Uden, dat aldaar op den tweentwintigsten dezer plegtatig het eerste eeuwfeest der latijnsche scholen zal gevierd worden.

Bij besluit van den 11den augustus heeft de M. tot auditeur bij den schuttersraad van het 3de bataillon der 1ste afdeeling rustende schutterij in de provincie Noord-Brabant, benoemd mr. P. F. van Cooth, advokaat te Grave.

Uit het verslag noemens den staat der hooge middelbare en lagere scholen in het rijk, over 1842, hetwelk in de afgelopen zitting aan de staten-generaal werd aangeboden, blijkt, onder anderen, dat op 31 december 1842 aan de hooge scholen bij de verschillende fakulteiten ingeschreven waren 1298 studenten, als: 632 te Leyden, 374 te Utrecht en 290 te Groningen. Dat getal bedroeg 1425 op ultimo december 1841, als: te Leyden 678, Utrecht 444 en Groningen 303. Het getal van 1298 studenten was, op ultimo december 1842, verdeeld als volgt: godgeleerdheid 234, regtsgeleerdheid 437, geneeskunde 318, wis- en natuurkunde 89, bespiegelende wijsbegeerte en letteren 218.

Uit eenen vergelijkenden staat van het getal leerlingen der gymnasiën en latijnsche scholen, van 1837 tot en met 1842, blijkt, dat dit getal in 1837 bedragen 1387; 1838, 1404; 1839, 1392; 1840, 1341; 1841, 1298 en in 1842, 1393. Dit laatste getal was verdeeld als volgt: in Noord-Brabant 261, Gelderland 175, Zuid-Holland 222, Noord-Holland 147, Zeeland 28, Utrecht 98, Vriesland 82, Overijssel 65, Groningen 85, Drenthe 42 en Limburg 190.

TILBURG. Op den 7n Augustus 1844, hadden de leden van het schutters-gezelschap de Roos, (op den 17n der vorige maand te Tilburg, ten huize van P. van Dijn op het Goirke, opgericht) het genoege te wedijveren naar het koningschap, naar welke eer door de gezamenlijke leden, met veel geestdrift werd gedongen, tot dat eindelijk na eenen behaalden wedstrijd, de overwinning werd behaald door den heer L. Wassen, die hier de leden der schutterij met veel toefniting als koning van de schutters, is geproklameerd geworden.

Intusschen hebben de schutters met hunnen koning aan het hoofd nog eenige genoegelijke oogen blikken met schieten doorgebracht, tot dat in dien avond een heerlijk soupee werd aangerigt, welk met eene gepaste vrolijkheid, de beste orde en met het grootste genoege, een einde aan dit aangename schuttersfeest heeft gemaakt.

Men leest in het Vriessche weekblad:

« Op Dingsdag den 30 Julij laatstleden had alhier een ongeluk plaats, dat tot eene edele daad aangeleiding gaf. De heer A. den Dunnen, van Haarlem, viel, terwijl de stoomboot de Nederlander aan de aanlegplaats lag, van boord in het water, en zou gewis het leven hebben verloren, indien Adrianus Johannes van Zuilekom, de bootman van gezegde boot, hem niet dadelijk was nagesprongen en, vóór dat hij bij de raderen der boot was, hem had gegrepen. Wij kunnen niet nalaten deze edele daad van Zuilekom bekend te maken, en zouden dit reeds vroeger gedaan hebben, indien de heer den Dunnen niet had verzocht dit eenigen uitstellen, wenschende dit voorval liever aan zijn vrouw en kinderen bekend te maken, dan dat dit door de dagbladen geschiedde.»

hoofden in zeker onafhankelijkheid; bovendien 1,2 miljoen woegende Schillaken, die zich met de Mooren niet verdragen en, naar dat kunne woonplaats is, de heerschappij van den keizer in naam erkennen of niet; ook een half miljoen joden en ruim 100,000 hegers. De rijk van dit rijk bestaat voor het grootste gedeelte uit negers en telt slechts 16000 man. De mont is wreed, maar het ontbreekt hem aan woed. Wel zou in eenen oorlog dit getal aanzienlijk verminderd kunnen worden, maar tegen zere geregelde Europeesche armee zoude het niets kunnen uitrichten. De vier en twintig vestingen zouden het tegen het regelmatige vuur van Europeesche belegeraars geen 24 uren kunnen uithouden, en de zeevragt, die tot drie brikken en eenige kanonneerbooten gesmolten is, zou geene landing van den vijand kunnen verhinderen. Voor een oorlog voeren op Europeesche wijze is overigens de geschiktheid van den grond veel gunstiger dan in Algiers. Sedert 1822 wordt dit land beheerscht door Mulei Abd-el-Rhaman, stadhouder Gods op aarde, beheerscher der gelovigen. Hij heerscht onbeperkt, heeft niet eens ministers, en is hoofd van kerk en staat, dewijl hij in regts mannelijke linie van de eenige dochter van den profeet afstamt. Hij maakt wetten, verandert ze, schaft ze af, herstelt ze, geheel naar luim en willekeur. Alles behoort hem toe, land, eigendom en leven. Éene zaak moet de despot slechts verschoonen, de vooroordeelen des volks; kweest hij deze, dan is het met zijne heerschappij ten einde. Maar daaraan ergert de moor zich niet, dat Mulei scheriff, de eerste sultan van den thans heerschenden stam, die bij zijne 8000 vrouwen 825 zonen en 342 dochters had, in den omloop van zijn leven meer dan 20,000 menschen met eigene hand doodde. De tegenwoordige beheerscher moge minder bloeddorstig dan zijne voorgangers zijn, hij is een woeste tyran, die, gelijk op zijne eigene onderdanen, zoo ook op vreemde landen met diepe verachting nedersiet. Geen wonder: er zijn nog Europeesche staten, die hem jaarlijks schatting betalen. Het zoude voor eene éenige Europeesche mogendheid een licht werk zijn, deze gansche heerschappij over hoop te werpen en het land voor Europeesche beschaving te winnen. Het is een der gezondste en schoonste streken der aarde, en besmettende ziekten zijn er bijna onbekend. De vruchtbaarheid is ongelooflijk; men ooget driemaal in het jaar, onschon en bijna geen landbouw is. Het zoude geheel Europa met brood kunnen voorzien. De schoonste plaatsen voor de vertoef hebben ongebruikt en worden slechts door wilde dieren bezocht.

Volgens berichten van Gibraltar zoude Abd-el-Kader naar den troon van Marokko dingen en naar het kalifaat, dat er mede verbonden is. De gouverneur van Fez, de belangrijkste stad van het rijk, en andere veelvermogende personen zouden dit plan ondersteunen, onder goedkeuring van Frankrijk. Spanje behoorde van deze onstandigheid spoedig gebruik te maken, door met Abd-el-kader te onderhandelen en gunstige voorwaarden te bedingen.

KUNST.

Mogt het niet wettelijk 's Gravenhage zins onlangs verheugen, zelfs stadgenoot, de heer P. van Schendel, werd benoemd tot korresponderend lid, der koninklijke maatschappij van schoone kunsten en letterkunde, (afdeeling schilderkunst) te Gend, niet minder trotsch is de achte Udenhout (Noord-Brabant) dat in de zitting van den 22 julij jl. der bovengemelde maatschappij, door den heer Lemire te Udenhout, diezelfde eer is toegevoerd, en aan de 1e. Klasse (schilderkunst) bijgevoerd, dat deze onderscheiding dien heer aanmoedigt, om zijn met roem bekend talent als schilder en vermaaker van een uitmuntend kabinet schilderij der beroemde oude meesters, meer en meer te vervolmaken, is de hartgrondige wensch van

Advertentie.

KOSTSCHOOL VAN HET KONINKLIJK ATHENEUM TE MAASTRICHT.

De ondergeteekende heeft te raad van Onderwijs en Bevoegdheid, zijne aan het Koninklijk Atheneum te Maastricht verbonden KOSTSCHOOL, aan te bevelen. De jonge lieden wenen al de lessen van het Atheneum bij; degenen welke niet voor de hooge scholen bestemd zijn, zijn niet verpligt de cursussen der oude talen bij te wonen. Aan het Atheneum wordt grondig onderwijs gegeven in de Nederduitsche, Fransche, Hoogduitsche, Latijnsche en Grieksche talen; in de Geschiedenis en Aardrijkskunde, in de Reken- en Lagere Meekunde, in de Natuur- en Scheikunde; zoodat er de jonge lieden toereikend tot de hooge scholen voorbereid worden. De ondergeteekende vleit zich, dat de ruime Gebouwen, Speelplaatsen en Tuinen van het Instituut, de gezonde ligging der stad, de minzame behandeling en zorgvuldige oppassing, welke de jonge lieden genieten, tot verdere aanbeveling zullen strekken. De met het verloop van de jaren in de familie vereerd worden. Voor den Kost en het Onderwijs dat door elf professoren en regenten aan het Atheneum, en voor de repetitie lessen, welke door de studietrusteers en den ondergeteekende gegeven worden; betaalt men 's jaars 240 Guldens. In de Engelsche taal, het Boekhouden, de Muziek, het Teekenen, enz. worden de jonge lieden door bijzondere lessen tegen zeer billijke prijzen grondig onderwezen. Het schooljaar begint den 1 October. Nadere inlichtingen zijn te bekomen bij

F. ALARD,

Principaal der Kostschool en Onderwijzer der Fransche taal aan bovengenoemd Atheneum.

Adres-Kantoor.

Voor SCHIPPERS, VOERLIEDEN, HANDEL- en FABRIEK- en PARTICULIERE ZAKEN, bij J. W. IJERMORE, Z.W. vaart, Wijk G, Nod 1035, te 's Bosch.

NAAMSCHIE PLAVUISEN.

te bekomen bij

TH. W. VAN PELT VERBEKE

Mr. Steenhouwer, te 's Bosch opgevoerd.

Van de volgende maat en prijs a comptant

59 ^o Ned. Duim. Vierkant, per stuk	f 1,20.
0,56 " " " "	1,10.
0,53 " " " "	1,00.
0,50 " " " "	0,90.
0,47 " " " "	0,75.
0,44 " " " "	0,65.
0,41 " " " "	0,55.
0,38 " " " "	0,45.
0,35 " " " "	0,40.
0,32 " " " "	0,35.
0,30 " " " "	0,30.
0,28 " " " "	0,28.

Als de volgende werken in MARMER, ARDEN en BENTHEIMERSTEEN, MARMER, DOORVON- TEN, MEUBEL- en ronde TAFELBLADEREN en SCHOORSTENEN, HOÜWKUNDIGE ORNAMEN- TEN in KUNSTSTEEN en CANTON voor VER- SIERINGEN, DAKLEIJEN, GIPS, ROMEIN- SCHE CEMENT enz. Tot zeer Civele Prijzen.

Op een DORT vraagt men eenen Ondermeester van de R. C. Godsdienst. Brieven franco; Elett. B. aan het Bureau van de Noord-Brabander. AGENTSCHAP VAN EENE FABRIEKZAAK. Er worden gevraagd in de steden en gemeenten van dit rijk, AGENTEN om voor eene FABRIEKZAAK werkzaam te zijn, tegen genot van belangrijke voordeelen. D'or g't wordt niet vereischt. Men adresseere zich met franco brieven onder letters T, Y, Z, met opgave van bereep of stand; naar eenen der nagenoemde Heeren Boekhandelaars J. M. E. MEYER, Heerevragt te Amsterdam; C. M. VAN BOLHUIS HOITEMA, te Groningen; C. A. TRIEME te Arnhem; D. A. A. DE ROON, te 's Bosch; of A. W. VAN BIEREN, te Klislingen.

Graanmarkt van 's hertogenbosch

van Maandag, Dingsdag en Woensdag, den 12, 13 en 14 augustus 1844. Nieuwe Rogge was ruimschoots aangevoerd en is de 1e kwaliteit als hierna genoteerd tamelijk goed ongeruid, terwijl de verkoop van mindere soorten slepende werd tot stand gebracht. Boekweit vond veel vraag en is aan ruim vorige prijzen spoedig verkocht. Haver, blijft gezocht doch weinig voever, de navolgende prijzen zijn besteed geworden, per Nederlandsch mud, als:

NIEUWE ROGGE	f 5,10	5,85
BOEKWEIT	- 4,85	- 5,15
HAYER	- 2,10	- 2,50

Presumptive waarde op wigt: ROGGE van 71, N. P. f 5,40 van 73 N. P. f 5,85; BOEKW. » 67, » » 4,85, » 69 » » 5,10; HAYER » 41, » » - 2,80, » 42 » » - 2,55.

Jarige Rogge, werd beter dan de laatst vorige marktdagen gewild, en heeft dienvolgens f 5,10 en f 5,40 het mud opgebracht. Zijnde de middelprijs van de Rogge, waarnaar de zetting van het brood op Woensdag den 14 dezer is geschied 5,64⁵⁶. De 3 Nederlandische ponden Roggebrood 27 1/2 Cts. Het Nederlandsch pond Boter f 0,50 a f 0,60. De zetting van het Tarwe-Brood, wordt alhier geregeld naar de Prijs-Kourant der Bours van Rotterdam, welke is als volgt:

TARWE. Per Mudde.

Nieuwe Zeeuws. Overm. en Kadz. 1843 midd.	f 7,20.
Rijn en Kleefsche, 1843, middelprijs	8,75.
Kleefsche en Hooglandsche, 1843 id.	9,16.

ELNDOVEN den 13 Augustus 1844

De Prijzen der Graan zijn bedon alhier, gewent:

ROGGE het Ned. mud	f 5,24
BOEKWEIT	4,70
HAYER	2,90
Het Nederl. pond boter	0,60
Het Roggebrood	0,07

WEEKS VAN AMSTERDAM. Woensdag 14 Augustus, ten vier ure. W. S. 24. Nieuw. 24. 24. 24. O. I. 24. 24. 24. Gedrukt bij D. A. DE ROON.